

Laki

työriitojen sovittelusta ja eräiden työtaistelutoimenpiteiden edellytyksistä annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan työriitojen sovittelusta ja eräiden työtaistelutoimenpiteiden edellytyksistä annetun lain (420/1962) 1 §:n 3 momentti, 3 §:n 2 momentin 1 kohta ja 8 c §, sellaisina kuin ne ovat, 1 §:n 3 momentti ja 8 c § laissa 247/2024 sekä 3 §:n 2 momentin 1 kohdan suomenkielinen sanamuoto laissa 354/2009 ja ruotsinkielinen sanamuoto laissa 247/2024, sekä lisätään lakiin uusi 8 d—8 g § seuraavasti:

1 §

Lain tarkoitus ja soveltamisala

Tässä laissa säädetään työriitojen sovittelun lisäksi eräiden työtaistelutoimenpiteiden edellytyksistä. Mitä tässä laissa säädetään työnantajien yhdistyksestä, sovelletaan myös muihin työnantajia edustaviin työ- ja virkaehtosopimusosapuoliin.

3 §

Valtakunnansovittelijan tehtävät

Valtakunnansovittelijan on:

1) pyrittävä yhteistoiminnassa työmarkkinajärjestöjen kanssa edistämään työnantajien sekä työntekijöiden, virkamiesten ja viranhaltijoiden sekä niiden yhdistysten välisiä suhteita;

2 luku

Työnseisauksen toimeenpanemisesta ja eräiden työtaistelutoimenpiteiden edellytyksistä

8 c §

Työtaisteluoikeus virkasuhteessa

Edellä 7 §:n 2 momentissa sekä 8 a ja 8 b §:ssä säädettyä ei sovelleta virkasuhteessa. Työtaisteluoikeudesta virkasuhteessa säädetään valtion virkaehtosopimuslain (664/1970) 8 §:ssä, kunnan ja hyvinvointialueen virkaehtosopimuksista annetun lain (669/1970) 8 §:ssä, eduskunnan virkamiehistä annetun lain (1197/2003) 50 §:ssä, Suomen Pankin virkamiehistä annetun lain (1166/1998) 45 §:ssä ja evankelis-luterilaisen kirkon virkaehtosopimuksista annetun lain (968/1974) 8 §:ssä. Lisäksi sovelletaan, mitä tämän lain 8 d—8 g §:ssä säädetään.

HE 14/2025 vp
TyVM 4/2025 vp
EV 54/2025 vp

Välttämättömien toimintojen turvaaminen työtaistelun aikana

Työntekijöiden, virkamiesten ja viranhaltijoiden yhdistyksen on työtaistelua toimeenpannessaan huolehdittava työtaistelun rajauksella tai suojelutyöllä siitä, ettei työtaistelu välittömästi, konkreettisesti ja vakavasti vaaranna:

1) ihmisten hengen tai terveyden turvaamiseksi välttämätöntä tehohoitoa ja hoitoa tehostetun valvonnan yksikössä, päivystyksellistä hoitoa, ensihoitoa, synnytysten hoitoa, sairauksien hoitoa, osastolla olevien potilaiden hoitoa, jatkuvaa hoitoa tai lääkehoitoa tai muuta edellä tarkoitettuun rinnastuvaa hoitoa tai niihin liittyviä tutkimuksia, näytteenottoa, lääkehuoltoa taikka sellaisten välttämättömien tukitoimintojen hoitamista, joita ilman edellä tarkoitettua hengen tai terveyden kannalta välttämätöntä hoitoa ei voida toteuttaa potilasturvallisesti;

2) ihmisten hengen tai terveyden turvaamiseksi välttämätöntä kotihoitoa, asumispalveluita, lastensuojeluyksiköiden tai sosiaalipäivystyksen toimintaa taikka muuta edellä tarkoitettuun rinnastuvaa sosiaalihuollon palvelua;

3) ihmisten hengen tai terveyden turvaamiseksi välttämättömiin kiireellisiin hälytystehtäviin, yleisen järjestyksen ja turvallisuuden ylläpitämiseen, potilaskuljetuksiin tai onnettomuuksien torjuntaan liittyvien poliisin, pelastustoimen, meripelastustoimen tai Hätäkeskuslaitoksen tehtäviä taikka ihmisten hengen tai terveyden kannalta välttämättömien tehtävien hoitamista suljetuissa laitoksissa;

4) elinkeinotoiminnan jatkamisen edellytysten kannalta olennaisten koneiden, laitteiden tai muun aineellisen omaisuuden välttämätöntä ylläpitoa, korjausta tai valvontaa niiden vaurioitumisen estämiseksi tai laitoksen turvallisen alas- ja ylösajon varmistamiseksi;

5) ympäristövahinkojen torjumiseksi välttämättömien tehtävien hoitamista teollisuus-, voima-, vesi- tai jätteenkäsittelylaitoksissa, jätevedenpuhdistamoissa, maatalouden tuotantoyksiköissä tai vaarallisten aineiden kuljetuksissa taikka muiden ympäristövahinkojen torjumiseksi välttämättömien tehtävien hoitamista;

6) eläinten hyvinvointia siten, että niille aiheutuisi kipua tai kärsimystä välttämättömän huolenpidon, kunnan järjestämien eläinlääkäripalveluiden, lomituspalveluiden, kuljetusten tai eläinten asianmukaisen lopettamisen estymisen vuoksi;

7) Suomen alueellisen koskemattomuuden turvaamiseksi ja rajaturvallisuuden ylläpitämiseksi välttämättömien puolustusvoimien, Rajavartiolaitoksen tai poliisin taikka muiden tällaisista tehtävistä vastaavien toimijoiden tehtävien hoitamista;

8) valtion ylimmän päätöksenteon toimivuuden kannalta välttämättömien päätöksenteon valmisteluun, tiedonsaantiin ja turvallisuuteen liittyvien tehtävien hoitamista;

9) ihmisten hengen tai terveyden kannalta välttämättömän energian, lämmön, veden, lääkkeiden ja lääkinnällisten laitteiden, elintarvikkeiden tai polttoaineiden saatavuuden varmistamiseksi tarpeellisten tuotanto-, jakelu- tai kuljetustehtävien taikka liikenteenohjauksen tehtävien hoitamista;

10) poliisin toimintaa erittäin vakavien rikosten selvittämiseksi tai niiden estämiseksi;

11) tuomioistuinlaitoksen tai syyttäjälaitoksen kiireellisenä hoidettavaksi säädettyjen tehtävien hoitamista ja niihin liittyvää täytäntöönpanoa;

12) digitaalisen maksuliikenteen toimivuuden tai käteisen rahan saatavuuden turvaamiseksi välttämättömien ylläpito- tai huoltotehtävien tai arvokuljetusten hoitamista;

13) poliisin, puolustusvoimien, Rajavartiolaitoksen, pelastustoimen, meripelastustoimen, Hätäkeskuslaitoksen tai muiden yhteiskunnan turvallisuudesta vastaavien viranomaisten toiminnan tai muun 1—12 kohdassa tarkoitettua työn kannalta välttämättömien turvallisuusverkkojen, tutkien ja muiden elektronisten valvontajärjestelmien, tunnistautumispalveluiden tai muiden tieto- ja viestintätekniisten palvelujen taikka tietojärjestelmien toimivuutta.

Edellä 1 momentissa säädetyn velvollisuuden vastaisesti toimeenpantava työtaistelu on kielletty, ellei työnantaja voi välttää 1 momentissa tarkoitettuja seurauksia kohtuudella käytettävissään olevilla keinoilla. Saatuaan tiedon työtaistelusta työnantajan on viipymättä pyrittävä selvittämään työtaistelun rajoihin tai suojelutyöhön liittyvät epäselvyydet työntekijöiden, virkamiesten tai viranhaltijoiden yhdistyksen kanssa.

Jos työnantaja arvioi, ettei 2 momentissa tarkoitettuja keinoja ole käytettävissä, työnantajan sekä työntekijöiden, virkamiesten tai viranhaltijoiden yhdistyksen on neuvoteltava siitä, kuinka 1 momentissa tarkoitettujen seurauksien välttämiseksi työtaistelun aikana. Neuvotteluiden käynnistämiseksi työnantajan on viipymättä ilmoitettava yhdistykselle välttämättömän toiminnon vaarantumisesta. Työnantajan on annettava neuvotteluissa yhdistykselle riittävät tiedot välttämättömän henkilöstön tarpeesta ja sen perusteista sekä työnantajan käytettävissä olevista keinoista seurausten välttämiseksi.

8 e §

Huolehtimisvelvollisuuden vastaisen työtaistelun väliaikainen kieltäminen

Tuomioistuin voi työtaistelun kohteena olevan työnantajan hakemuksesta sakon uhalla väliaikaisesti kieltää työntekijöiden, virkamiesten tai viranhaltijoiden yhdistystä toimeenpanemasta tai jatkamasta työtaistelua, jos työnantaja pyrittään neuvottelemaan tai neuvoteltuaan ensin työntekijöiden, virkamiesten tai viranhaltijoiden yhdistyksen kanssa työtaistelun rajauksesta tai suojelutyöstä saattaa todennäköiseksi, että:

1) työtaistelusta aiheutuu 8 d §:n 1 momentissa tarkoitettuja seurauksia, joita työnantaja ei voi kohtuudella käytettävissään olevilla keinoilla välttää; ja

2) asian kiireellisyys vaatii väliaikaisen kiellon antamista 1 kohdassa tarkoitettujen seurausten estämiseksi.

Hakemusta ei voida hyväksyä varaamatta vastapuolelle tilaisuutta tulla kuulluksi.

Hakijan pyynnöstä tuomioistuin voi tarvittaessa heti väliaikaista kieltoa koskevan hakemuksen vireille tultua vastapuolta kuulematta sakon uhalla lykätä työtaistelua tai keskeyttää sen, kunnes väliaikaista kieltoa koskeva asia on ratkaistu. Päätökseen ei saa hakea erikseen muutosta valittamalla.

Väliaikainen kieltäminen saa koskea vain sellaisia työtaistelun piirissä olevia tehtäviä tai toimintoja, joiden hoitamista on asiassa esitetyn selvityksen perusteella pidettävä 8 d §:n 1 momentissa tarkoitettujen seurausten estämiseksi välttämättömänä.

Väliaikainen kieltäminen voidaan määrätä myös ennen 8 f §:ssä tarkoitettua vireille tuloa.

Väliaikaisen kiellon hakemiseen, määräämiseen ja täytäntöönpanoon sovelletaan, mitä oikeudenkäymiskaaren 7 luvun 4 §:n 1 momentissa, 5 §:n 1 ja 3 momentissa, 6 §:n 1 ja 3 momentissa ja 8—14 §:ssä sekä ulosottoaaren (705/2007) 8 luvun 4, 9 ja 12 §:ssä säädetään turvaamistoimen hakemisesta, määräämisestä ja täytäntöönpanosta.

8 f §

Huolehtimisvelvollisuuden vastaisen työtaistelun kieltäminen

Tuomioistuin voi työtaistelun kohteena olevan työnantajan kanteesta sakon uhalla kieltää työntekijöiden, virkamiesten tai viranhaltijoiden yhdistystä toimeenpanemasta 8 d §:n vastaista työtaistelua tai jatkamasta sitä. Asia on käsiteltävä tuomioistuimessa kiireellisenä.

Kielto saa koskea vain sellaisia työtaistelun piirissä olevia tehtäviä tai toimintoja, joiden hoitamista on asiassa esitetyn selvityksen perusteella pidettävä 8 d §:n 1 momentissa tarkoitettujen seurausten estämiseksi välttämättömänä.

8 g §

Työnseisausta koskevasta ilmoituksesta poikkeaminen

Työntekijöiden, virkamiesten tai viranhaltijoiden yhdistyksellä on 7 §:n 1 momentissa ja 8 §:n 2 momentissa säädetystä huolimatta oikeus ilman vastapuolen suostumusta siirtää aiotun työnseisauksen aloittaminen myöhäisempään ajankohtaan, rajoittaa se suppeammaksi kuin työnseisausta koskevassa ilmoituksessa on mainittu tai peruuttaa työnseisaus, jos työnantaja on hakenut 8 e §:ssä tarkoitettua väliaikaista kieltoa tai tuomioistuin on sen määrännyt tai jos työnantaja on nostanut 8 f §:ssä tarkoitetun kanteen työtaistelun kieltämiseksi tai tuomioistuin on mainitun pykälän nojalla kieltänyt työtaistelun toimeenpanon tai jatkamisen.

Työntekijöiden, virkamiesten tai viranhaltijoiden yhdistyksen on siirtäessään tai rajoittaessaan työnseisausta ilmoitettava tästä työnantajalle kolme vuorokautta ennen työnseisauksen aloittamista. Työnseisausta ei saa tällöin kuitenkaan aloittaa ennen 7 §:ssä ja 8 §:n 1 momentissa säädetyn määräajan päättymistä. Virkasuhteissa ei kuitenkaan sovelleta 7 §:n 2 momentissa säädettyä määräaika.

Tämä laki tulee voimaan 16 päivänä kesäkuuta 2025.

Ennen tämän lain voimaantuloa alkaneeseen tai ilmoitettuun työtaisteluun, joka jatkuu tai toimeenpannaan lain tultua voimaan, sovelletaan tämän lain säännöksiä lain voimaantulosta alkaen. Työntekijöiden, virkamiesten tai viranhaltijoiden yhdistyksen on viipymättä lain voimaantultua ryhdyttävä toimiin lain 8 d §:ssä säädetyn huolehtimisvelvollisuuden täyttämiseksi.

Helsingissä 13.6.2025

Tasavallan Presidentti

Alexander Stubb

Työministeri Matias Marttinen